
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עיונים בפרשנות מקרא בערבית-יהודית לספר בראשית - 16830

תאריך עדכון אחרון 28-04-2015

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: שפה וספרות ערבית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 1

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גולדשטיין

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: mi.goldstein@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ד' 11-12

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

קריאה בפרשנות בערבית-יהודית מימי-הביניים, לרוב מתוך כתבי-יד. נתמקד על פירושו של אבו אלפרג' הארון (מאה 11) לספר בראשית, מתוך מספר כתבי יד, ונשווה לחיבורים אחרים של אותו מלומד. בקורס נדרש ידע מעמיק בערבית קלאסית, שדרכו נכיר את התוכן ואת הצורה של טקסטים בערבית-יהודית.

מטרות הקורס:

חשיפת הסטודנט לתחום הכללי של פרשנות מקרא בערבית-יהודית. פיתוח רגישות לסוגיות פרשניות ודרך פתרון.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לפתח כלים בניתוח בעיות פרשניות במקרא
2. לזהות כיצד הפרשן מתמודד עם בעיות פרשניות
3. להשוות בין פרשנים ופתרונותיהם
4. להסביר את הקווים העיקריים והאלמנטים היסודיים בפרשנות הערבית-היהודית בימי-הביניים ולערוך הכללות לגביהם.

דרישות נוכחות (%) :

100

שיטת ההוראה בקורס: הרצאות וקריאת טקסט

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

נושא מקור

לשון: ערבית-יהודית מהי? Joshua, Blau, *The Emergence and Background of Judaeo-Arabic: A Study of the Origins of Neo-Arabic and Middle Arabic*. 3rd ed. Jerusalem: Ben-Zvi Institute, 1999, pp. 19-50 (Chapter 2).
"Judaeo-Arabic." *Encyclopedia of Islam* (2)

היסטוריה: הפילוג הקראי-הרבני ברודי, ירחמיאל. צוהר לספרות הגאונים. הקיבוץ המאוחד, 1998, עמ' 36-43.

(&eq; Brody, *Geonim of Babylonia*, ch. 6)

ברודי, ירחמיאל. רב סעדיה גאון. ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, 2006, עמ' 161-170.

היסטוריה: התפתחות הזרם הקראי והתפתחות המרכז בירושלים גיל, משה. ארץ-ישראל בתקופה

המוסלמית הראשונה: 634-1099. תל אביב: אוניברסיטת תל-אביב: ומשרד הבטחון, 1983. כרך א, סעיפים 917-938
*ש לדלג על 926-27; 935.
*הקריאה הזאת קיימת גם באנגלית ותשלח למתעניינים.

היסטוריה: גניזת קהיר גניזת קהיר - פסיפס של חיים, מוזיאון ישראל תשנ"ז, עמ' 6-13

ספרות: מהפכות ספרותיות בערבית-יהודית דרורי, רנה. ראשית המגעים של הספרות היהודית עם הספרות הערבית במאה העשירית. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1988, עמ' 171-178.

ספרות: פרשנות בערבית-יהודית מהי? דרורי, רנה. ראשית המגעים של הספרות היהודית עם הספרות הערבית במאה העשירית. תל-אביב: הקיבוץ המאוחד, 1988, עמ' 101-123.

היסטוריה: על אברהם פרקוביץ' והאוסף שלו אלקין, זאב, ומנחם בן-ששון. "אברהם פרקוביץ' וגניזת קהיר: בעקבות עיון בארכיונו האישי." פעמים: רבעון לחקר קהילות ישראל במזרח 90, עמ' 51-95.
*יש להתמקד על עמ' 51-68.
מדע: לוח שנה ברודי, ירחמיאל. רב סעדיה גאון. ירושלים: מרכז זלמן שזר לתולדות ישראל, 2006, עמ' 36-38.

אסכולת הכלאם Sarah, Stroumsa. Cambridge The "Kalam Jewish and Saadya" Companion to Medieval Jewish Philosophy, 2003, 121-46.

חומר חובה לקריאה:
ראה למעלה בטבלה

חומר לקריאה נוספת:

א. רקע כללי על התקופה והמרחב

1) Encyclopedia of Islam – מהדורה 2 ו-3 [הספריה של האלקטרוניים במאגרים] 3-2 מהדורה – 1) Encyclopedia of Islam – מהדורה 2 ו-3 [הספריה של האלקטרוניים במאגרים] על אודות מונחים המוזכרים בהרצאה.

2) Karaite Judaism: A Guide to its History and Literary Sources, Ed. M. Polliack, Leiden 2003.

ב. מילונים

1) 1.Dozy, Reinhart Pieter Anne. Supplément aux dictionnaires arabes,. Leyde; Paris: E.J. Brill; G.P. Maisonneuve et Larose, 1967.

2) יהושע בלאו, מילון לטקסטים ערביים יהודיים מימי הביניים, עורך: יחיאל קארה, of dictionary A, mediaeval Judaeo-Arabic, / מילון לטקסטים ערביים יהודיים מימי הביניים, עורך: יחיאל קארה, 2006.

ג. לשון

1) י' בלאו, דקדוק הערבית היהודית, 1ירושלים תשכ"א; 2ירושלים תש"ם

ד. על תרגומי תורה ופרשנות מקרא בערבית יהודית:

1) "תנ"ך, פרשנות: [ד] הפרשנות היהודית בימי הביניים", אנציקלופדיה מקראית, ח, עמ' 649-659.
2) M. Polliack, The Karaite Tradition of Arabic Bible Translation, Leiden 1997

ה. אבו אלפרג' הרון ב' אלפרג'

- 1) G. Khan et al (eds.), *The Karaite Tradition of Hebrew Grammatical Thought in Its -Classical Form : A Critical Edition and English Translation of Al-Kitab Al-Kafi Fi Al Luga Al-Ibraniyya by Abu al-Faraj Harun ibn al-Faraj*, Leiden 2003.
- 2) Khan, G. "Abu al-Faraj Harun and the Early Karaite Grammatical Tradition." *Journal of Jewish Studies* 48, no. 2 (1997): 314-334.
- 3) Goldstein, Miriam. *Karaite exegesis in medieval Jerusalem : the Judeo-Arabic Pentateuch commentary of Yusuf ibn Nuh and Abu al-Faraj Harun*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2011.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 60 %
הרצאה 0 %
השתתפות 40 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: